

Project: Modernisation of Local Public Services in the Republic of Moldova Regional Development Council (RDCs) support

Project Processing No.: 14.2267.4-021.00

Agreement No.: 83365914

Name of the Recipient: Regional Development Agency ATU Gagauzia

1. Description of the project financed by the financial contribution / Descrierea proiectului finanțat prin contribuția financiară

Obiectivul general al acțiunilor de suport este de a fortifica în continuare funcționarea CRD din regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia. Suportul are scopul de a spori participarea membrilor CRD în activitatea consiliului, consolidarea identificării membrilor CRD cu rolurile, responsabilitățile și sarcinile acestora, precum și îmbunătățirea capacităților membrilor CRD de a promova și coordona politicile de dezvoltare regională și aspectele vizate în regiune.

Rezultatele așteptate sunt:

Indicatori specifici:

Rezultatul 1 Îmbunătățirea comunicării interne și externe și a vizibilității Regiunii de dezvoltare și a CRD-ului

- Nr de materiale promoționale elaborate pentru sporirea vizibilității CRD (2 roll-up; 250 mape; 250 pixuri cu logo; 25 agende)
- Cel puțin 3 materiale informaționale cu privire la activitatea CRD apărute în sursele mass-media regionale;

Rezultatul 2 Îmbunătățirea schimbului intra- și interregional dintre membrii CRD

- Membrii CRD sunt informați cu privire la problemele specifice ale raioanelor din componența UTA Găgăuzia, în special în sectoarele AAC, EE, MDS, dezvoltarea turismului și dezvoltarea infrastructurii de suport în afaceri;
- Membrii CRD și specialiștii ADR UTA Găgăuzia (13 membri CRD și 3 angajați ADR) sunt informați despre experiența avansată de peste hotare și din țară în sectoarele AAC și MDS, turism, etc., în cadrul a 4 vizite de studiu (RD Sud-Est din România, RD Sud, Centru și RD Nord din RM) ;

Rezultatul 3 Platforme funcționale pentru identificarea/analizarea problemelor sectoriale și a oportunităților de dezvoltare regională.

- Cel puțin 1 problemă de importanță regională abordată în cadrul CRD și analizată cu suportul experților relevanți;
- Decizia CRD cu privire la crearea CRS este aprobată (eventual, decizia cu privire la stabilirea noii componente nominale a CRS);

Rezultatul 4. CRD beneficiază de suport în realizarea unor inițiative în domeniul eficientizării condițiilor de activitate

- Până la 12 membri CRD au însușit limba română la nivel mediu și au capacități de înțelegere și comunicare în limba română

2. Project measures implemented with the financial contribution / Măsurile proiectului implementate cu contribuția financiară

În perioada noiembrie 2020 - noiembrie 2021 în vederea atingerii rezultatelor planificate și în conformitate cu planul de implementare a acțiunii de suport a CRD au fost realizate următoarele acțiuni:

Rezultatul 1 "Îmbunătățirea comunicării interne și externe și a vizibilității regiunii de Dezvoltare și a CRD-ului" au fost realizate următoarele activități:

Activitatea 1.1. Elaborarea elementelor de identitate vizuală a CRD. În perioada de implementare a fost elaborate designul logotipului CRD UTA Găgăuzia. Acesta urmează să reprezinte principalul element de identitate vizuală a CRD. În cadrul ședinței CRD din 22.07.2021 a fost aprobat logoului CRD UTA Găgăuzia. Acesta va fi folosit ca element de identitate vizuală prin aplicarea pe bannere, materiale promoționale ș.a. Referință la decizia de aprobare a logoului:

http://www.adrgagauzia.md/public/files/resenie_4-3_2021.pdf

Activitatea 1.2 Elaborarea și editarea materialelor promoționale. Activitatea 1.2 Elaborarea și editarea materialelor promoționale. În cadrul activității a fost preconizată elaborarea unui set de materiale promoționale care ar servi ca suport în activitatea CRD pe parcursul întregului mandat. În rezultat, a fost elaborat și achiziționat următorul set de materiale: roll-up cu reflectarea elementelor de identitate vizuală a CRD, mape (250), pix-uri (250), pungi promoționale (170) și agende (25) pe care de asemenea au fost plasate elementele de identitate vizuală a CRD. Materialele elaborate servesc pentru asigurarea vizibilității CRD cât și sunt utilizate pentru activitățile curente ale CRD.

Activitatea 1.3 Mediatizarea activității CRD. În cadrul activității respective în cadrul ADR, cu implicarea specialistului responsabil pentru comunicare a fost elaborat un plan de comunicare care a inclus principalele tipuri de mesaje care urmează a fi transmise publicului ca urmare a activității CRD UTA Găgăuzia (articole pe portalurile informaționale, articole pe rețele de socializare, emisiuni TV). În acest context au fost stabilite legături cu mass-media locală în vederea asigurării mediatizării largi a activității CRD. O parte din serviciile de mediatizare au fost achitate din bugetul proiectului. S-a propus a avea nu mai puțin de 3 materiale media de nivel regional. În rezultat pe parcursul perioadei de implementare au fost elaborate și plasate comunicate informaționale atât cu privire la activitatea CRD UTA Găgăuzia cât și cu privire la activitatea Comisiei Regionale sectoriale în domeniul AAC. În special poate face referință la următoarele publicații care reflect activitatea Consiliului Regional pentru Dezvoltare:

[Prima ședință a CRD din anul 2021 ;](#)

[Ședința extraordinară a CRD din 9 aprilie 2021 ;](#)

[Ședința CRD din 20.04.2021 ;](#)

[Info pe portalul de știri regional privind deciziile luate la ședința CRD din 20.04.2021](#)

[Ședința extraordinară a CRD din 22 iulie 2021 ;](#)

[Vizita membrilor CRD UTA Găgăuzia în RD Nord din 5.08.2021](#)

[Vizita membrilor CRD în RD Sud-Est din România](#)

[Ședința CRD din 28.09.2021](#)

[Vizita membrilor CRD în RD Sud din 11.11.2021](#)

[Reportaj pe portalul de știri regional privind ședința CRD din 28.09.2021](#)

De asemenea a fost realizată o emisiune difuzată pe portalul de știri gagauzinfo.md cu genericul "Activitatea CRD UTA Găgăuzia: planuri și sarcini". *Referință la emisiune:* <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=tcyxDSM2kgQ>

De asemenea a fost reflectată activitatea Comisiei regionale sectoriale care pe parcursul perioadei de implementare s-a întrunit în 4 ședințe. Detalii pot fi accesate mai jos:

[Ședința CRS din 19.11.2020;](#)

[Ședința CRS în sectorul AAC in 24 aprilie 2021;](#)

[Ședința CRS din 14 iulie;](#)

[Ședința CRS din 22.09.2021.](#)

În total au fost publicate 11 materiale informative cu privire la activitatea CRD UTA Găgăuzia (din care 3 au fost publicate pe portalul regional de știri gagauzinfo.md) și 4 materiale informative cu privire la activitatea Comisiei Regionale Sectoriale în domeniul AAC.

Activitatea 1.4 Crearea unei pagini pe o rețea de socializare. În vederea îmbunătățirilor mecanismelor de comunicare internă, în cadrul proiectului a fost planificată crearea pe o platformă de comunicare a unui grup care va facilita activitatea CRD precum și va oferi posibilitatea de a întreține o comunicare permanentă între membrii CRD. În cadrul ședinței CRD din 13.10.2020 membrii CRD au propus să fie selectată ca platformă pentru comunicare în afara ședințelor, aplicația "Viber". De către specialistul responsabil din cadrul CRD a fost creat pe platforma respectivă grupul "CRD UTA Găgăuzia" (PCP ATO Гагаузия). Prin intermediul platformei respective sunt diseminate informații relevante precum și sunt consultate cu membrii CRD diverse subiecte (de ex: consultarea opiniilor pe diverse subiecte de interes comun, anunțuri prealabile privind organizarea ședințelor CRD, consultarea anumitor inițiative lansate de ADR ș.a.).

Rezultatul 2. Îmbunătățirea schimbului intra - și interregional dintre membrii CRD

Activitatea 2.1 Asigurarea organizării ședințelor CRD

Activitatea respectivă a presupus crearea condițiilor optime pentru buna desfășurare a ședințelor CRD. Pe parcursul perioadei de implementare a proiectului a fost preconizat desfășurarea a cel puțin 4 ședințe ordinare ale CRD. De fapt însă, au fost organizate 5 ședințe ale CRD în cadrul cărora au fost aprobate 19 decizii pe diverse subiecte de interes regional. Detaliile cu privire la ședințele organizate pot fi accesate pe [pagina oficială a ADR UTA Găgăuzia](#). În scopul aprofundării în problematica specifică pentru fiecare raion din componența UTA Găgăuzia precum și pentru identificarea problemelor comune a fost preconizat ca cel puțin 3 ședințe să fie desfășurate în afara sediului ADR (eventual în s. Avdarma, or. Vulcănești și or. Ceadâr-Lunga). Din cauza situației epidemiologice din țară, acest lucru nu a fost posibil de realizat, ședințele CRD fiind desfășurate în or. Comrat sau în format online. Totuși s-a reușit ca în cadrul acestor ședințe de rând cu subiectele ordinare incluse pe agenda CRD să fie inițiate discuții cu privire la viziunea de dezvoltare a raioanelor din componența UTA Găgăuzia. O primă astfel de discuție a vizat perspectivele de dezvoltare a Raionului Ceadâr-Lunga (ședința CRD din 28.08.2021). ADR

intenționează ca după depășirea restricțiilor impuse de situația epidemiologică să promoveze ideea organizării ședințelor CRD în teritoriu.

Activitatea 2.2 Organizarea unei vizite de studiu în România pentru membrii CRD.

În vederea realizării unui schimb de experiență interregional în cadrul acțiunii de suport pentru CRD, în perioada 12-15 octombrie a fost organizată o vizită de studiu în RD Sud-Est din România (or. Brăila și or. Constanța). Principalele obiective ale vizitei au vizat următoarele:

- Stabilirea unor relații de colaborare între ADR UTA Găgăuzia și ADR Sud-Est din România.
- Studierea procesului și a metodologiei aplicate pentru elaborarea strategiei de specializare inteligentă a RD Sud-Est din România.
- Prezentarea bunelor practici ce vizează implementarea proiectelor în domeniul dezvoltării regionale (accentul se va pune pe proiectele care vizează îmbunătățirea infrastructurii de suport în afaceri; sporirea atractivității turistice și proiectele de dezvoltare urbană);
- Studierea specificului activității CRD în cadrul RD di România.

În rezultatul vizitei de studiu, 10 participanți au fost familiarizați cu rezultatele implementării politicii de DR în RD Sud-Est. În special în cadrul vizitei au fost vizate subiecte ce țin de elaborarea și implementarea strategiei regionale de specializare inteligentă; planificarea regională integrată, implementarea proiectelor în sectorul dezvoltării urbane și în domeniul sporirii atractivității turistice. Participanții au colectat cunoștințe și exemple concrete, pe care le pot utiliza pentru activitățile de planificare și implementare a măsurilor incluse în documentele de planificare pentru regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia.

De asemenea în cadrul vizitei de studiu a fost semnat un acord de parteneriat între ADR UTA Găgăuzia și ADR Sud-Est din România și un protocol de colaborare între Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța și ADR UTA Găgăuzia.

Activitatea 2.3 Organizarea vizitelor de studiu în Regiunile de Dezvoltare Nord, Centru și Sud în vederea schimbului de experiență

Una dintre provocările semnificative în activitatea CRD ține de nivel redus de comunicare inter regională. Membrii CRD nu au oportunități de a iniția realizarea unui schimb de experiență atât la nivel intra-regional cât și inter-regional în vederea studierii bunelor practici existente cât și în vederea identificării soluțiilor pentru probleme comune. În acest context, în cadrul acțiunii de suport a fost inițiat un schimb de experiență între CRD din diferite regiuni de dezvoltare. Astfel, pe parcursul perioadei de implementare au fost organizate 3 vizite de studiu pentru membrii CRD în regiunile de dezvoltare Nord, Centru, Sud. Detalii cu privire la vizitele de studiu pot fi accesate pe pagina web a ADR UTA Găgăuzia:

[Vizita CRD în RD Nord](#) (5.08.2021);

[Vizita CRD în RD Sud](#) (11.11.2021);

[Vizita CRD în RD Centru](#) (24-25.11.2021)

Participanții au avut oportunitatea să facă cunoștință cu activitatea ADR din alte regiuni, să discute și să identifice subiecte de interes comun în activitatea CRD. De asemenea au fost efectuate vizite la proiectele de succes implementate în regiuni în

sectoarele prioritare: aprovizionarea cu apă și canalizare, îmbunătățirea infrastructurii de afaceri, sporirea atractivității turistice.

Rezultatul 3 ”Platforme funcționale pentru identificarea/analizarea problemelor sectoriale și a oportunităților de dezvoltare regională”

Activitatea 3.1. Asigurarea suportului tehnic pentru inițiativele lansate de către CRD.

Una dintre cauzele neimplicării active a membrilor CRD în identificarea soluțiilor pentru problemele de interes regional este lipsa cunoștințelor specifice pentru sectoarele relevante ale dezvoltării regionale și lipsa resurselor financiare pentru a supune expertizei unele idei și potențiale proiecte în domeniile relevante. În cadrul inițiativei de suport a activității CRD au fost planificate acțiuni și resurse pentru depășirea acestei constrângeri. Activitatea respectivă are scopul de a asigura un suport consultativ specializat pentru inițiativele generate de către membrii CRD pe parcursul activității. În acest context pe parcursul implementării acțiunii de suport, membrii CRD la recomandarea Comisiei Regionale Sectoriale în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare au inițiat elaborarea unui studiu de fezabilitate privind aprovizionarea cu apă potabilă a raioanelor Ceadâr-Lunga și Comrat cu apă potabilă din râul Prut. În acest sens, a fost creat un grup de lucru format din specialiști ai ADR și reprezentanți ai CRD în vederea achiziționării serviciilor de consultanță. Au fost elaborați și agreeți termenii de referință și ulterior lansat concursul pentru selectarea companiei de consultanță. Detalii pot fi accesate pe [pagina Web](#) a ADR UTA Găgăuzia.

La data de 12 aprilie 2021 între ADR UTA Găgăuzia și compania câștigătoare SRL ”Fluxproiect” a fost semnat contractul pentru serviciile de elaborare a studiului de fezabilitate pentru construcția rețelelor regionale de apeduct pentru aprovizionarea raioanelor Ceadâr-Lunga și Comrat cu apă din r. Prut. Valoarea contractului: 192 mii lei. Termen de execuție: 6 luni.

CRD UTA Găgăuzia a decis ca elaborarea studiului de fezabilitate să aibă loc cu implicarea nemijlocită a Comisiei Regionale Sectoriale în domeniul AAC. Astfel, pe parcursul elaborării studiului au avut loc 3 ședințe de lucru a CRS în cadrul cărora au fost examinate rezultatele preliminare obținute în procesul de elaborare a studiului (vezi capitolul următor).

În cadrul ședinței CRD din 28.09.2021 prin decizia 5/3 a fost aprobat studiul de fezabilitate elaborat. Referința la decizia CRD poate fi accesată pe [pagina web a ADR UTA Găgăuzia](#).

Studiul de fezabilitate a fost plasat pe pagina web a ADR UTA Găgăuzia și poate fi accesat pe următoarea adresă:

http://www.adrgagauzia.md/public/files/ZipTeo_08.10.2021_RU.pdf

Urmează ca rezultatele prezentate în studiul de fezabilitate să fie consultate repetat cu autoritățile din regiune în vederea inițierii unui proiect regional de aprovizionare cu apă potabilă a regiunii. Deoarece costurile estimative sunt extrem de mari (45 mln EUR) este necesară atragerea mijloacelor financiare externe și în acest sens este necesar de a promova ideea de proiect la nivelul partenerilor de dezvoltare.

Este de remarcat faptul că existența mijloacelor financiare pentru realizarea unor astfel de inițiative permite de a concentra eforturile membrilor CRD în vederea analizei unor

probleme de interes regional și dezvoltarea unor idei de proiecte care ulterior pot fi propuse pentru finanțare din FNDR sau din alte surse. De asemenea aceste inițiative pot fi subiect al activității Comisiilor Regionale Sectoriale.

Activitatea 3.2 Asigurarea funcționalității Comisiei regionale sectoriale în sectorul AAC.

CRS este o structură cu funcție consultativă pentru CRD la nivelul regiunii de dezvoltare, având drept scop abordarea multidimensională și elaborarea unor repere și recomandări pentru CRD în vederea asigurării unei dezvoltări durabile a sectorului AAC. Comisia regională sectorială în sectorul AAC a fost creată în UTA Găgăuzia prin decizia [CRD 2/2 din 13.10.2020](#). În cadrul inițiativei de suport a CRD s-a propus de a relansa activitatea CRS și de a acorda suport pentru activitatea acesteia. [Prima ședință a CRS în sectorul AAC](#) a avut loc la data de 19.11.2020. În cadrul ședinței a fost examinată situația în sectorul AAC și gradul de realizare a Programului regional sectorial în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare 2018-2025. Au fost de asemenea analizate necesitățile de suport tehnic în vederea realizării măsurilor incluse în PRS. Comisia sectorială a decis de a recomanda CRD de a iniția elaborarea unui studiu de fezabilitate privind aprovizionarea localităților raioanelor Ceadâr-Lunga și Comrat cu apă din râul Prut. Propunerea a fost examinată în cadrul ședinței CRD din Februarie 2021, respectiv, prin [decizia 1/4.1 din 9.02.2021](#), CRD UTA Găgăuzia a aprobat elaborarea studiului de fezabilitate.

Astfel, pe parcursul anului 2021 CRS s-a întrunit în 3 ședințe de lucru în cadrul cărora au fost examinate rezultatele preliminare obținute în procesul de elaborare a studiului de fezabilitate:

➤ [Ședința CRS din 23.04.2021](#) în cadrul căreia a fost lansată activitatea de elaborarea a studiului de fezabilitate privind aprovizionarea localităților raioanelor Ceadâr-Lunga și Comrat cu apă din râul Prut. Echipa de experți a prezentat metodologia de elaborare a studiului și structura tentativă a acestuia. S-a decis ca elaborarea studiului să fie realizată pe platforma CRS cu implicarea după caz a altor actori interesați.

➤ [Ședința CRS din 14.07.2021](#) în cadrul căreia au fost examinate rezultatele preliminare în procesul de elaborare a studiului de fezabilitate. Echipa de experți a prezentat opțiunile posibile privind aducțiunea apei potabile. Au fost propuse 2 opțiuni: Opțiunea 1: Leova-Comrat; Opțiunea 2: Cantemir-Congaz-Comrat; În rezultatul discuțiilor s-a decis de a aproba opțiunea 1 (traseul Leova-Comrat). Opțiunea selectată va fi descrisă detaliat în cadrul studiului.

➤ [Ședința CRS din 22.09.2021](#) în cadrul căreia a fost prezentată versiunea finală a studiului de fezabilitate. Membrii comisiei sectoriale au aprobat studiul de fezabilitate și au propus prezentarea acestuia spre aprobare în cadrul ședinței CRD.

În cadrul ședinței CRD din 28.09.2021 prin decizia 5/3 a fost aprobat studiul de fezabilitate elaborat. Referința la decizia CRD poate fi accesată pe [pagina web a ADR UTA Găgăuzia](#).

Astfel, în perioada de implementare a acțiunii de suport au fost desfășurate 4 ședințe ale comisiei regionale sectoriale în domeniul AAC. În cadrul ședințelor a fost pusă în

discuție situația în sectorul AAC. De asemenea CRS a servit ca platformă pentru elaborarea studiului de fezabilitate pentru construcția apeductului regional pentru aprovizionarea cu apă potabilă din r. Prut a raioanelor Comrat și Ceadâr-Lunga, aceasta fiind o măsură stabilită ca prioritară în Programul regional sectorial de aprovizionare cu apă și canalizare a UTA Găgăuzia pentru perioada 2018-2025.

Alte activități realizate

Activitatea 4.1 Organizarea cursurilor de studiere a limbii române pentru membrii CRD.

Necunoașterea limbii române, este una dintre provocările care face dificilă activitatea CRD UTA Găgăuzia. Aceasta se manifestă în imposibilitatea analizei profunde a unor documente de politici (spre exemplu a noii paradigme de dezvoltare regională, document disponibil doar în limba română); lipsa interesului de participare la cursurile special destinate membrilor CRD organizate de către Academia de Administrare Publică (AAP), cursuri care sunt predate preponderent în limba română; dificultăți în procesul de reprezentare a intereselor regiunii la nivelul CNCDR, ș.a.

În cadrul acțiunii de suport a CRD UTA Găgăuzia, s-a propus de a organiza pentru membrii CRD un curs on line de limbă română. Cursul a fost organizat prin intermediul platformei electronice a Asociației Naționale a Trainerilor Europeni din Moldova (ANTEM) www.invat.antem.org. Modulul propus – "Limba română pentru specialiștii în domeniul administrației publice". Instruirea a fost desfășurată în perioada aprilie-august 2021. Durata cursului – 128 ore academice. La finalul instruirii, formatorii din cadrul ANTEM au testat cunoștințele participanților. 7 din 10 cursanți, au primit diplome de finalizare a cursului.

Activitatea 4.2 Îmbunătățirea bazei tehnico-materiale pentru eficientizarea activității CRD. În cadrul acestei activități, pe parcursul implementării acțiunii de suport au fost achiziționate echipamente destinate pentru a îmbunătăți baza materială a activității CRD. Următoarele bunuri au fost achiziționate:

- 1 televizor UHD, care a fost instalat în sala de ședințe a ADR UTA Găgăuzia. Acesta este utilizat pentru demonstrarea prezentărilor în cadrul ședințelor CRD.
- 1 obiectiv foto care este utilizat pentru documentarea fotografică a ședințelor CRD dar și a altor activități realizate în cadrul ADR.
- 1 imprimantă color care este utilizată pentru imprimarea materialelor necesare în cadrul ședințelor CRD. Materialele ședințelor necesită adesea să fie tipărite în culori pentru a permite evidențierea schemelor, graficelor, diagramelor incluse. De asemenea, imprimanta este utilizată pentru tipărirea versiunilor finale ale documentelor de planificare întocmite în cadrul ADR și transmise spre aprobare CDR.

Activitatea 4.3 Suport în organizarea activităților la inițiativa CRD

În bugetul acțiunii de suport au fost prevăzute resurse pentru implementarea unor acțiuni care ar fi propuse la inițiativa membrilor CRD (41000 lei). În procesul de implementare a proiectului din partea ADR a fost propus membrilor CRD de a completa un formular care ar include inițiativele posibile în vederea îmbunătățirii cooperării intra și interregionale. Acesta însă a fost lăsat fără atenție din partea membrilor CRD. În procesul implementării acțiunii de suport membrii CRD au luat decizia de realocare a resurselor din categoria de buget destinată pentru realizarea inițiativelor din partea

CRD pentru acoperirea unor costuri legate de elaborarea studiului de fezabilitate (32000 lei).

3. Achievements of the objectives of the financial contribution / Realizări ale obiectivelor contribuției financiare

3.1 Upon completion of planning / La finalizarea planificării

La finele acțiunii de suport se poate constata că obiectivele planificate inițial au fost în mare parte atinse. Astfel:

Rezultatul 1 "Îmbunătățirea comunicării interne și externe și a vizibilității regiunii de Dezvoltare și a CRD-ului" a fost pe deplin atins în perioada de implementare.

- A fost elaborat setul de materiale promoționale planificat: roll-up cu reflectarea elementelor de identitate vizuală a CRD, mape (250), pix-uri (250), pungi promoționale (170) și agende (25).
- S-a reușit elaborarea și aprobarea formală a logoului CRD. Acesta urmează să prezinte principalul element de identitate vizuală a CRD și este deja pe larg utilizat pe materialele promoționale elaborate cât și pe antetul principalelor documente generate de CRD.
- A fost îmbunătățită mediatizarea activității CRD UTA Găgăuzia. Pe parcursul implementării acțiunii de suport au fost publicate 11 materiale informative cu privire la activitatea CRD UTA Găgăuzia (din care 3 au fost publicate pe portalul regional de știri gagauzinfo.md) și 4 materiale informative cu privire la activitatea Comisiei Regionale Sectoriale în domeniul AAC.
- În aplicația de comunicare "Viber" a fost creat grupul "Consiliul Regional pentru Dezvoltare UTA Găgăuzia". Utilizarea acestei platforme a oferit posibilități largi pentru extinderea comunicării neformale între membrii CRD. ADR și-a asumat rolul de moderator al grupului. Platforma respectivă a fost utilizată pentru consultații cu membrii CRD pe diverse subiecte ale activității curente, informarea despre organizarea ședințelor ordinare, expunerea opiniilor pe subiecte ce se refereau la acțiunile implementate ș.a. Platforma va fi utilizată în continuare pentru asigurarea comunicării eficiente a membrilor CRD.

Rezultatul 2 "Îmbunătățirea schimbului intra și inter regional dintre membrii CRD" a fost atins parțial în perioada de implementare. Astfel:

- Pe parcursul perioadei de implementare au fost organizate 5 ședințe a CRD (inițial au fost planificate 4 ședințe) în cadrul cărora au fost aprobate 19 decizii pe diverse subiecte de interes regional. Din cauza restricțiilor impuse de pandemia COVID-19, nu s-a reușit organizarea ședințelor CRD în teritoriu. Ședințele în teritoriu au fost planificate pentru a oferi membrilor CRD o oportunitate de a studia experiențele pozitive de dezvoltare din interiorul regiunii de dezvoltare, precum și pentru a informa membrii CRD cu perspectivele de dezvoltare a localităților din regiune și identificarea intereselor comune. Totuși acest schimb de experiență intra regional a fost inițiat, în ședința CRD din ședința CRD din 28.08.2021 fiind prezentată o informație cu privire la perspectivele de dezvoltare a raionului Ceadâr Lunga și principalele proiecte ce prezintă interes regional. ADR intenționează ca după depășirea restricțiilor impuse de situația epidemiologică să promoveze ideea organizării ședințelor CRD în teritoriu.

- A fost organizată 1 vizită de studiu pentru membrii CRD în RD Sud-Est din România. În rezultatul vizitei de studiu, 10 participanți (inclusiv 5 membri CRD) au fost familiarizați cu rezultatele implementării politicii de DR în RD Sud-Est. În special în cadrul vizitei au fost vizate subiecte ce țin de elaborarea și implementarea strategiei regionale de specializare inteligentă; planificarea regională integrată, implementarea proiectelor în sectorul dezvoltării urbane și în domeniul sporirii atractivității turistice.
- A fost îmbunătățită cooperarea interregională prin intermediul organizării a 3 vizite de studiu pentru membrii CRD în regiunile de dezvoltare Nord, Centru, Sud. Membrii CRD au avut oportunitatea să facă cunoștință cu activitatea ADR și CRD din alte regiuni, să discute și să identifice subiecte de interes comun în activitatea CRD. De asemenea au fost efectuate vizite la proiectele de succes implementate în regiuni în sectoarele prioritare: aprovizionarea cu apă și canalizare, îmbunătățirea infrastructurii de afaceri, sporirea atractivității turistice

Rezultatul 3 "Platforme funcționale pentru identificarea/analizarea problemelor sectoriale și a oportunităților de dezvoltare regională" a fost pe deplin atins. Astfel:

- A fost asigurat suportul tehnic pentru inițiativa lansată de CRD privind elaborarea studiului de fezabilitate privind aducțiunea apei potabile din r. Prut în localitățile r-urilor Comrat și Ceadâr-Lunga. Studiul a fost aprobat prin decizia CRD Nr.5/3 din 28.09.2021.
- A fost reluată activitatea Comisiei Regionale Sectoriale în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare. Pe parcursul implementării acțiunii de suport au avut loc 4 ședințe ale comisiei (inițial fiind planificate 3 ședințe). Comisia a analizat gradul de implementare a prevederilor PRS în sectorul AAC precum și a servit ca platformă de lucru pentru elaborarea studiului de fezabilitate menționat mai sus.

Alte rezultate complementare:

- A fost implementat modulul de instruire "Limba Română pentru specialiștii în domeniul administrației publice". 7 din 10 participanți (inclusive 5 membri CRD) au finalizat cu succes cursul de instruire.
- A fost considerabil îmbunătățită baza materială a activității CRD prin achiziționarea echipamentelor utilizate în pregătirea și desfășurarea ședințelor CRD (1 televizor; 1 obiectiv foto, 1 imprimantă color).

3.2 Modifications during the implementation / Modificări în timpul implementării

Pe parcursul implementării acțiunii de suport a apărut necesitatea operării unor modificări în conceptul inițial al proiectului. Aceste modificări se referă la următoarele:

- Redistribuirea unor mijloace financiare în sumă de 32000 lei de la linia de buget 4.3 *Alte activități organizate la inițiativa CRD* către linia de buget 3.1 *Asigurarea suportului tehnic pentru inițiativele lansate de către CRD*. Această redistribuire a fost necesară pentru a acoperi costurile legate de elaborarea studiului de fezabilitate costul căruia a constituit 192000, inițial în buget fiind planificată suma de 160000 lei. Redistribuirea a fost aprobată prin [Decizia CRD Nr 2/1 din 24.04.2021](#).
- În procesul implementării acțiunii de suport, au fost obținute unele economii de resurse ca urmare a reducerii numărului de participanți la vizita de studiu în

România. În acest context, ADR UTA Găgăuzia a intervenit către GIZ cu propunerea de a include unele activități suplimentare în propunerea de proiect: 2 vizite de studiu pentru membrii CRD în regiunile Centru și Sud precum și achiziționarea unei imprimante color pentru necesitățile legate de pregătirea materialelor pentru ședințele CRD. În vederea realizării acestor acțiuni a fost solicitată extinderea termenului de implementare a proiectului până la finele lunii noiembrie 2021. Aceste propuneri au fost acceptate și ulterior implementate de către ADR UTA Găgăuzia.

Modificările respective au avut un impact pozitiv asupra obținerii rezultatelor inițiale planificate: s-a reușit a achita integral costurile studiului de fezabilitate, membrii CRD au beneficiat de schimb de experiență și bune practice cu toate regiunile de Dezvoltare din RM, a fost considerabil îmbunătățită baza materială a activității CRD.

3.3 Assessment of the extent to which the objective(s) was achieved / Evaluarea gradului de realizare a obiectivului(obiectivelor)

Obiectivul	Evaluare	Starea / Motivele abaterii
1. Îmbunătățirea comunicării interne și externe și a vizibilității regiunii de Dezvoltare și a CRD-ului	Realizat integral	Realizat conform planului de implementare
2. Îmbunătățirea schimbului intra și inter regional dintre membrii CRD	Realizat parțial	Obiectivul este atins în mare măsură. Din cauza pandemiei COVID 19 nu a fost posibilă organizarea ședințelor CRD în teritoriu
3. Platforme funcționale pentru identificarea/ analizarea problemelor sectoriale și a oportunităților de dezvoltare regională	Realizat integral	Realizat conform planului de implementare

4. Total costs and financing (broken down by measures and objectives) / Costuri totale și finanțare (defalcate pe măsuri și obiective)

Ca urmare a implementării acțiunii de suport au fost valorificate mijloace financiare conform tabelului prezentat mai jos:

Descrierea obiectivelor și măsurilor	Cost planificat (lei)	Valorificat (lei)	Valorificat (%)
Rezultatul 1 Îmbunătățirea comunicării interne și externe și a vizibilității CRD	24 225,00	24 260,00	99,85
Măsura 1.1. Elaborarea elementelor de identitate vizuală a CRD UTA Găgăuzia	3 585,00	3 585,00	

Măsura 1.2 Elaborarea și editarea materialelor promoționale	14 640,00	14 675,00	
Măsura 1.3 Mediatizarea activității CRD	6 000,00	6 000,00	
Rezultatul 2 Îmbunătățirea schimbului intra și interregional dintre membrii CRD	156 880,00	141 587,85	90,25
Măsura 2.1 Asigurarea organizării ședințelor CRD	12 000,00	7 967,50	
Măsura 2.2 Organizarea unei vizite de studiu în România pentru membrii CRD	72 814,63	72 814,69	
Măsura 2.3 Organizarea vizitelor de schimb de experiență în regiunile Nord, Sud, Centru	72 065,37	60 805,60	
Rezultatul 3 Platforme funcționale pentru identificarea/analizarea problemelor sectoriale și a oportunităților de Dezvoltare regională	161 800,00	193 796,22	119,77
Măsura 3.1 Asigurarea suportului tehnic pentru inițiativele lansate de către CRD	160 000,00	192 000,00	
Măsura 3.2 Asigurarea funcționalității Comisiei Regionale Sectoriale în sectorul AAC	1 800,00	1 796,00	
Alte activități propuse și agreate de membrii CRD	101154,00	72 274,00	71,44
Măsura 4.1 Organizarea cursurilor de studiere a limbii române pentru membrii CRD	38350,00	38 350,00	
Măsura 4.2 Îmbunătățirea bazei tehnico-materiale pentru eficientizarea activității CRD	30804,00	33 924,00	
Măsura 4.3 Alte activități organizate la inițiativa CRD	32000,00	0,00	
Cheltuieli administrative	44405,90	43 191,81	97,26
Total	488464,90	475109,88	97,26

5. Problems during the implementation / Probleme în timpul implementării

Deși acțiunile planificate în proiect au fost realizate integral, pe parcursul perioadei de implementare s-au manifestat totuși un șir de provocări și dificultăți. Printre cele mai semnificative se remarcă următoarele:

- Constrângeri în desfășurarea unor activități legate de situația epidemiologică generată de pandemia COVID-19. Din considerentul situației epidemiologice, un șir de activități au fost transferate în format online. Spre exemplu, din 5 ședințe ale CRD organizate în perioada de implementare, 2 ședințe au fost organizate în format online. De asemenea, situația pandemică a împiedicat desfășurarea ședințelor CRD în teritoriu, după cum a fost planificat inițial în propunerea de proiect precum și a impus modificări în componența delegației care a participat la vizita de studiu în România, deoarece au fost selectați pentru participare doar membrii CRD care erau vaccinați.
- Interes scăzut din partea membrilor CRD față de unele acțiuni planificate în proiect. Spre exemplu, în proiect a fost planificată desfășurarea cursurilor de limba română pentru membrii CRD. Inițial 10 din 13 membri CRD au confirmat participarea. De facto însă la finele cursului doar 5 membri CRD au finalizat cursul.

- Dificultăți în procesul de colectare a informației necesare pentru elaborarea studiului de fezabilitate pentru construcția apeductului regional pentru aprovizionarea cu apă potabilă din r. Prut. APL au prezentat cu întârziere unele informații necesare și acest fapt a dus la necesitatea extinderii contractului cu compania selectată cu 1 lună.

Alte dificultăți semnificative nu au fost constatate.

6. Analysis and assessment of the project financed by the financial contribution¹ / Analiza și evaluarea proiectului finanțat prin contribuția financiară

Inițiativa de suport a CRD a avut scopul de a răspunde unor nevoi specifice și unor provocări identificate în activitatea Consiliului Regional pentru Dezvoltare a UTA Găgăuzia. Conform unui raport elaborat în anul 2020², se constată *"necesitatea resurselor administrative, financiare și umane suficiente pentru funcționarea efectivă a CRD și a CRS"*. Prin alocarea suportului financiar s-a încercat a de a fortifica funcționarea CRD din regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia. Suportul a avut scopul de a spori participarea membrilor CRD în activitatea consiliului, consolidarea identificării membrilor CRD cu rolurile, responsabilitățile și sarcinile acestora, precum și îmbunătățirea capacităților membrilor CRD de a promova și coordona politicile de dezvoltare regională și aspectele vizate în regiune.

Se constată că în mare parte scopul propus în cadrul acțiunii de suport a fost atins. Următoarele argumente pot fi invocate:

- **A fost îmbunătățită identitatea vizuală a CRD.** Prin acțiunile realizate, a fost creat logoul CRD ca principalul element de identitate vizuală a CRD din Găgăuzia, acesta fiind folosit atât pe antetul documentelor oficiale emise de CRD, cât și pe materialele promoționale elaborate (agende, mape, roll-up ș.a.). Acesta facilitează identificarea CRD ca entitate și creează la membrii CRD sentimentul apartenenței la această structură.
- **A crescut vizibilitatea activităților CRD și CRS.** În perioada de implementare a acțiunii s-a atras atenție aspectelor de mediatizare a activității CRD atât prin reflectarea acesteia pe pagina web a ADR cât și pe portalul informațional regional. A crescut semnificativ numărul publicațiilor comparativ cu anul precedent (15 materiale publicate în anul 2021 comparativ cu 2 materiale în 2020). A fost de asemenea îmbunătățită comunicarea internă între membrii CRD prin intermediul creării unui canal de comunicare în aplicația "Viber". Aceasta permite menținerea unei comunicări

¹ With regard to recipients, methods, inputs and outputs and contributions to overarching objectives
Cu privire la beneficiarii, metodele, intrările și ieșirile și contribuțiile la obiectivele generale

² Analiză privind capacitățile funcționale și operaționale ale Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare. *Lecții învățate și recomandări.* <https://www.serviciilocale.md/analiza-privind-capacitatile-functionale-si-operationale-ale-consiliilor-regionale-pentru-dezvoltare-lectii-invatare-si-recomandari/>

permanente între membrii CRD și facilitează diseminarea anumitor informații utile pentru membrii CRD.

- **Membrii CRD au fost familiarizați cu bunele practici în domeniul dezvoltării regionale.** Pentru prima dată membrii CRD din regiune au avut posibilitatea să inițieze un schimb de experiență la nivel regional, interregional și internațional. La aceasta au contribuit vizitele de studiu realizate în regiunile de dezvoltare Nord, Centru, Sud precum și vizita de studiu în regiunea de dezvoltare Sud-Est din România. Vizitele de studiu au contribuit la familiarizarea cu rezultatele proiectelor de dezvoltare regională implementate în alte regiuni, preluarea unor idei de proiecte, precum și la stabilirea unor contacte interinstituționale.

- **A fost oferită posibilitate de realizare a unei inițiative a CRD care vizează problematica asigurării cu apă și canalizare.** Existența resurselor financiare a permis membrilor CRD să inițieze (la recomandarea CRS) elaborarea unui studiu de fezabilitate cu privire la posibilitatea aprovizionării regiunii cu apă potabilă din r. Prut. Realizarea studiului se încadrează în măsurile prioritare stabilite în PRS în sectorul AAC. Studiul elaborat poate servi ca bază pentru inițierea unui proiect de importanță regională. Urmează ca CRD și ADR să disemineze rezultatele acestuia și să inițieze dialogul cu părțile interesate și partenerii de dezvoltare în vederea implementării acestei inițiative ample.

- **A fost relansată activitatea Comisiei Regionale Sectoriale în sectorul aprovizionării cu apă și canalizare.** Pe parcursul perioadei de implementare activitatea CRS a fost orientată spre elaborarea de soluții și recomandări în domeniile prioritare de intervenție în sectorul respectiv. Astfel, în cadrul CRS a fost analizată situația în sectorul AAC, gradul de implementare a PRS în sectorul AAC, necesitățile de suport tehnic. Soluțiile și recomandările dezvoltate au fost prezentate către CRD. Astfel, la recomandarea CRS, a fost aprobată de CRD UTA Găgăuzia elaborarea studiului de fezabilitate privind aprovizionarea cu apă din r. Prut a regiunii.

- **Membrii CRD și-au îmbunătățit nivelul de cunoaștere a limbii române.** Nivelul redus de cunoaștere a limbii române este un factor care face dificilă activitatea CRD UTA Găgăuzia. Aceasta se manifestă în imposibilitatea analizei profunde a unor documente de politici; lipsa interesului de participare la cursurile special destinate membrilor CRD organizate de către Academia de Administrare Publică; dificultăți în procesul de reprezentare a intereselor regiunii la nivelul CNCDR, ș.a. Ca urmare a inițiativei de suport, 5 membri CRD au avut posibilitatea de a însuși limba română în cadrul cursurilor organizate pe parcursul implementării inițiativei de suport.

- **A fost îmbunătățită baza materială a activității CRD.** Acțiunea de suport a permis dotarea cu un șir de echipamente care vor fi pe larg utilizate în procesul de activitate a CRD.

- **ADR și-a fortificat capacitățile administrative de organizare a activității CRD/CRS.** În procesul de implementare a acțiunii de suport ADR a avut un rol

semnificativ în conceptualizarea și organizarea activităților. Aceasta a contribuit la formarea competențelor și capacităților angajaților din cadrul ADR în ce privește identificarea măsurilor de suport necesare, organizarea activităților, facilitarea și eficientizarea comunicării cu și între membrii CRD, diseminarea rezultatelor obținute ș.a.

7. Conclusions / Concluzii

Ca urmare a implementării acțiunii de suport pentru membrii CRD UTA Găgăuzia desfășurată în perioada noiembrie 2020-2021 și reieșind în rezultatele obținute pot fi deprinse unele concluzii relevante:

- CRD continuă să reprezinte o platformă importantă pentru a asigura coordonarea și promovarea obiectivelor politicii de dezvoltare regională la nivel regional și local și pentru a consolida eforturile diferitelor părți interesate pentru dezvoltarea socio-economică în regiuni.
- Eficiența activității CRD poate fi asigurată prin intermediul planificării unui set de acțiuni care nu se limitează la organizarea ședințelor ordinare ale consiliului. Aceste acțiuni trebuie orientate spre creșterea capacităților membrilor CRD, implicarea în analiza problemelor regionale și identificarea soluțiilor pentru acestea.
- Membrii CRD sunt interesați de cunoașterea și preluarea bunelor practici la nivel regional, interregional și internațional. Cunoașterea situației în sectoarele relevante dezvoltării regionale și a experiențelor pozitive din țară și de peste hotare permite înțelegerea mai bună de către membrii CRD a specificului politicii de dezvoltare regională și a modului de atingere a obiectivelor acesteia.
- Existența unor mijloace financiare destinate pentru expertiză și suport tehnic responsabilizează și implică membrii CRD și CRS în procesul de analiză și identificare a problemelor de interes comun. Ulterior, rezultatele intervențiilor pot servi ca bază pentru lansarea unor proiecte de dezvoltare regională.
- Comisa regională sectorială s-a dovedit a fi o platformă eficientă pentru analiza problemelor de interes regional. Aceasta a întrunit specialiști în domeniu, factori de decizie și persoane cointeresate în dezvoltarea sectorului AAC. Membrii implicați dau dovadă de responsabilitate și implicare atunci când sunt focusați pe o sarcină concretă, așa cum s-a întâmplat în procesul de lucru asupra studiului de fezabilitate elaborat în cadrul inițiativei de suport.
- Diseminarea rezultatelor activității CRD și comunicarea cu publicul larg sunt acțiuni ce trebuie menținute și amplificate deoarece aceasta face ca cetățenii să înțeleagă mai bine rolul CRD în dezvoltarea regiunii și să fie informați despre rezultatele concrete obținute în domeniul dezvoltării regionale.
- Implicarea membrilor CRD în activitățile planificate a fost posibilă în mare parte prin efortul specialiștilor din cadrul ADR responsabili pentru asigurarea

secretariatului CRD. ADR rămâne a fi instituția de care depinde în cea mai mare măsură nivelul de implicare și eficiența activității CRD.

- Este oportun de a iniția discuții privind suplimentarea bugetelor operaționale ale ADR cu resurse destinate pentru asigurarea eficienței activității CRD. Aceasta va permite continuarea unor acțiuni realizate pe parcursul implementării inițiativei de suport (organizarea activităților de instruire, activități de schimb de experiență, expertiza inițiativelor de Dezvoltare, ș.a) și menținerea unui nivel înalt de implicare a membrilor CRD. În lipsa resurselor, există riscul ca activitatea CRD să fie iarăși redusă la participarea în cadrul ședințelor ordinare.

Director ADR UTA Găgăuzia

Tatiana DONCEVA

